

2.9.2011

Nuoret Lakimiehet ry, Unga Jurister rf
PL 1211
00101 Helsinki

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO TYÖRYHMÄN EHDOTUKSIIN

Työryhmän asetusmuistiot ja ehdotukset asetukseksi tuomioistuinharjoittelusta sekä käräjäoikeusasetuksen, virkavalasta ja virkavakuutuksesta annetun asetuksen ja tuomarinvalasta ja tuomarinvakuutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta

Valintajärjestelmän uudistus

Tuomioistuinharjoittelijoiden valintajärjestelmää ollaan uudistamassa niin, että paikkoja haetaan valtakunnallisesti ja kootusti kaksi kertaa vuodessa. Nuorten Lakimiesten mielestä tämä selkeyttää järjestelmää ja helpottaa hakuprosessia. Tämä kuitenkin edellyttää Oikeusministeriöltä panostuksia järjestelmän ylläpitoon ja kehittämiseen tulevaisuudessa.

Valintajärjestelmää kehitettäessä tulee kiinnittää erityistä huomiota valintakriteerien selkeyteen ja huolehtia siitä, että valinnat tapahtuvat objektiivisesti ja niissä noudatetaan tasapuolisuuden vaatimuksia. Vain näin voidaan taata hakuprosessin läpinäkyvyyden ja oikeudenmukaisuuden vaatimukset.

Käräjänotaarin ohjaus ja koulutus

Nuoret Lakimiehet on jo aiemmissa lausunnoissaan painottanut työohjauksen ja koulutuksen merkitystä sekä siihen varattavien resurssien tärkeyttä. Tuomioistuinharjoitteluasetuksella ei muistion mukaan arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Tosiasiallisesti uudistukset ovat kuitenkin sellaisia, että niistä täytyy aiheutua ainakin välillisiä kustannuksia. Jotta tuomioistuinharjoittelun uudistuksella tavoitellut hyödyt voidaan turvata ja itse harjoittelu

toteuttaa, tulee siihen varata resursseja.

Tuomioistuimissa on kiinnitettävä huomiota käräjänotaarin työnohjaukseen ja kouluttamiseen, jotta käräjänotaari voisi suoriutua tehtävistään laadukkaasti. Käräjänotaareille tulee taata riittävät mahdollisuudet työnohjauksen saamiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että tutortuomareille on annettava tosiasialliset mahdollisuudet toteuttaa työnohjaus- ja koulutustehtävänsä normaalin tuomaritoimen ohella. Tämä yksin vaatii resurssi- ja henkilöstöpanoksia, eikä sitä voida toteuttaa vain tuomareiden ja käräjänotaareiden tosiasiallista työaikaa pidentämällä.

On tärkeää, että auskultoinnin aikana harjoittelijoille järjestetään pe-rehdyttämiskurssi sekä käytännön teoriakoulutusta tietojen kartuttamiseksi ja osaamisen kehittämiseksi. On täysin selvää, että tuomioistuinharjoittelun uudistamiselle asetettavat koulutuksellisuuden ja työnohjauksen kehittämistavoitteet eivät tule toteutumaan ilman taloudellisia panostuksia tuomareiden ja käräjänotaareiden mahdollisuuksiin toteuttaa ne.

Tuomioistuinharjoittelun ulottaminen käräjäoikeutta laajemmalle hovi- ja hallinto-oikeuksiin avaa tuomioistuinharjoittelijoille mahdollisuuden hankkia monipuolisempi kuva tuomioistuinlaitoksen toiminnasta. Jotta harjoittelun laajentaminen hovi- ja hallinto-oikeuksiin tuottaisi toivotut vaikutukset, tulisi ko. tuomioistuimille taata riittävät henkilöstöresurssit uudistuksen toteuttamiseksi. Nuoret Lakimiehet ry pitää uhkana, että ilman lisärahoitusta uudistus tulee jäämään suurelta osin toteutumatta.

Tuomioistuinharjoittelupaikkojen määrä ja harjoittelupaikkojen saaminen

Vuonna 2008 virassa olleista tuomareista tulee vuosina 2009 - 2019 siirtymään eläkkeelle arviolta 59 %.¹ Tuomioistuinlaitos joutuu tulevaisuudessa kilpailemaan pätevistä työvoimasta. Panostukset tuomioistuinharjoittelun sisällölliseen kehittämiseen ja tuomioistuinharjoittelupaikkojen määrään ovat äärimmäisen tärkeitä, jotta tuomioistuinlaitoksen rekrytointipohja pystytään pitämään riittävän laajana ja tuomioistuinlaitos pystyy näyttäytymään potentiaalisena työnantajana mahdollisimman monelle nuorelle juristille.

Oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaa vuosittain keskimäärin 450 henkilöä. Oikeusministeriö on säästöohjelmien tuloksena vuosina 2005 - 2010 vähentänyt tuomioistuinharjoittelupaikkojen määrää yli 200:sta nykyiseen 125:een eli noin 40 %. Tämä kehityssuunta on

---

¹ Tuomioistuinharjoittelu (OMTR 2009:5), s. 32. Työryhmä selvitti osana työtään myös oikeusministeriön hallinnonalan tuomareiden eläkkeelle siirtymisen olettaa tulevina vuosina. Laskennan perusteena on käytetty vuoden 2008 tuomarien kokonaismäärää 937. Tuomareita ennustetaan 10 vuoden aikana jäävän eläkkeelle 553.

täysin kestämatön, jos ministeriö haluaa aidosti panostaa suomalaisten juristien laaja-alaiseen osaamiseen ja tuomioistuinlaitoksen tulevaisuuteen.

Oikeusministeriön tuomioistuinharjoittelun kehittämistyöryhmä ehdotti mietinnössään Tuomioistuinharjoittelu (OMTR 2009:5), että tuomioistuinharjoittelijoiden määräksi asetettaisiin 160 kappaletta ja virat vakinaistettaisiin. Henkilötyövuosina tämä tarkoittaisi työryhmän ehdottamassa järjestelmässä sitä, että auskultantit tekisivät käräjäoikeuksille yhteensä 120 henkilötyövuotta ja hovi- sekä hallinto-oikeuksille 20 henkilötyövuotta molemmille. Mikäli harjoittelupaikkojen määrä olisi jatkossa yllä mainittu 160, olisi se edelleen merkittävästi alhaisempi kuin vuonna 2005.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus on ohjelmassaan oikeuspolitiikan osalta lausunut seuraavaa: *”Oikeudenkäytön nopeuttamiseksi huolehditaan syyttäjä- ja tuomioistuinlaitosten kestävästä ja tasa-puolisesta resursoinnista. Lisätään tuomioistuinharjoittelupaikkoja ja huolehditaan tuomarien koulutuksesta. Tuomioistuinten riittävän laaja toimipaikka-verkko turvataan.”* (Kataisen hallituksen ohjelma, s. 25). Nuoret Lakimiehet suhtautuvat tuomioistuinharjoittelupaikkojen lisäämiseen erittäin myönteisesti. Lisäksi toivomme, että hallitus ja oikeusministeriö ryhtyvät asian suhteen toimenpiteisiin mahdollisimman nopeasti, jotta hallitusohjelmaan kirjattu toteutuu tosiasiallisesti tulevaisuudessa.

Palkkaus

Käräjänotaarin työtehtävien muuttuminen entistä vaativammiksi ja enemmän itsenäistä ratkaisuvalltaa sisältäviksi on otettava huomioon myös auskultanttien työpanoksen arvostamisessa, ja käräjänotaareiden työstä on maksettava työn laatuun, laajuuteen ja vaativuuden nähden asianmukaista ja ansaittua korvausta. Palkkauksen surkea taso ei saa olla esteenä nuoren, lahjakkaan juristin hakeutumiselle tuomioistuinharjoittelua suorittamaan. Nykytilanne on tässä suhteessa kestämatön.

Oikeusministeriön työryhmä esitti mietinnössään Tuomioistuinharjoittelu (OMTR 2009:5) tuntuvaa korotusta notaarien palkkaukseen. Käräjänotaareiden palkkauksen korottaminen nykyisestä noin 2 000 eurosta 2 800 euroon olisi oikeansuuntainen korjaus tuomioistuinharjoittelijoiden palkkojen pitkäaikaiseen jälkeenjääneisyyteen, jotta tuomioistuinharjoittelusta voisi tulla aidosti houkutteleva ja kilpailukykyinen työllistymisvaihtoehto.

Nykyisellään notaarin palkkaus estää tai ainakin lykkää monen nuoren lakimiehen perheen perustamissuunnitelmia eteenpäin ja jotkut harjoittelijat joutuvat jopa ottamaan lainaa selviytyäkseen harjoitteluvuoden

aiheuttamista taloudellisista uhrauksista. Tämän ei kuitenkaan pitäisi miessään nimessä olla järjestelmän perustana.

Käräjänotaarien virkasuhde

Nuoret Lakimiehet ry pitää kiitettävänä, että tuomioistuinharjoittelua koskeviin asetuksiin on otettu, että tuomioistuinharjoittelua suorittavat käräjänotaarit jatkossa nimitetään virkasuhteeseen määräajaksi. Käräjänotaari on näin ollen päätoimisessa virkasuhteessa valtioon, ja tältä osin valtion virkamiestä koskevien säännösten alainen ja esimerkiksi oikeutettu normaaliin vuosilomaan, sairauslomaan ja perhevapaisiin.

Lopuksi

Nuoret Lakimiehet esittää, että kansalaisten oikeusturvan takaamiseksi ja eläköityvän tuomarikunnan korvaamiseksi

- 1) käräjänotaareille ja tutortuomareille taataan riittävässä henkilöstö- ja resurssipanoksilla tosiasialliset mahdollisuudet työnohjauksen saamiseen ja koulutustehtävän toteuttamiseen;
- 2) tuomioistuinharjoittelijoiden paikkamäärä vakiinnutetaan vähintään 160 paikkaan ja harjoittelijoiden palkkoja tarkistetaan harjoittelun houkuttavuuden kasvattamiseksi 2 800 euroon.

NUORET LAKIMIEHET RY, UNGA JURISTER RF

Satu Marttila
oikeustieteen kandidaatti
Nuoret Lakimiehet ry:n puheenjohtaja